

RAPORT FINAL DE ACTIVITATE

- **Titlul proiectului^a:** *IMPULSUL ILUMINISMULUI ÎN UNELE TRADUCERI ROMÂNEȘTI DIN SECOLUL AL XVIII-LEA (The Impulse of the Enlightenment in some Romanian Translations in the 18th Century)*
- **Nr. Contractului:** ID PN II-CT-ERC-2012 – 1 – 5ERC / 2012
- **Anul finalizării:** 2014
- **Durata proiectului:** 24 luni
- **Reprezentant legal^b:** Prof. univ. dr. Vasile Ișan
- **Director de proiect^c:** Prof. univ. dr. Andrei Corbea-Hoisie
- **Obiective generale urmărite:**

1. Identificarea tuturor datelor filologice privitoare la textele avute în vedere: identificarea surselor traducerilor (originale occidentale și, după caz, versiuni intermediare grecești sau franceze, germane), relația cu textul original, sursele scriitorilor occidentali care au compilat textul tradus, identificarea traducătorului român acolo unde nu este cunoscut;
2. Analiza traductologică a textelor, avându-se în vedere relația dintre limba-sursă și limba-țintă, comparații textologice, influențe lingvistice;
3. Descrierea traducerilor românești, analiza ideilor prezente în text, a mesajului estetic;
4. Pregătirea cel puțin a unei ediții filologice a unuia din aceste texte.

- **Descrierea științifică și tehnică a rezultatelor și gradul de realizare a obiectivelor**

Obiectivul 1 – realizat 95%;

Pornind de la autorul occidental, de la contribuția acestuia în cultura de care aparține, s-au analizat sursele narrative sau științifice ale fiecărei lucrări, circulația europeană, transpunerile în alte limbi. Pentru fiecare din lucrările propuse s-a stabilit filiera care a dus la traducerea românească astfel:

1. *Geography anatomized or Geographical Grammar* de Patrick Gordon, ed. I, London, 1685. Cercetările în cadrul acestui proiect au dus la concluzia că textul a cunoscut mai multe elaborări în Franța, iar una dintre variantele franceze a fost tradusă în limba italiană cu titlul *Geografia moderna*. Versiunea italiană, tradusă în greacă de Gheorghios Fatzeas (*Gramatikí geografikí*), a fost publicată la Veneția în 1760 în trei volume. Aceasta din urmă este sursa directă a traducerii clericului Gherasim Putneanul, care se păstrează în copii: ms. nr. 6 din biblioteca Episcopiei din Roman, nedatat; ms. 121 Arhivele Naționale- Iași, copie din 1780; ms. 2349 BAR copie din anul 1786, cu titlul *Gheografie noo*.

2. Romanul provensal cavaleresc *Paris et Vienne* a fost prelucrat în limba franceză de Pierre de la Cepede și tradus în mai multe limbi occidentale. El a fost deosebit de apreciat în Italia, unde a cunoscut numeroase versiuni în proză și elaborări în versuri. Una din versiunile în proză a fost prelucrată și adaptată de poetul cretan Vincenzo Kornaros care a transferat acțiunea din Occident în lumea greacă, în versuri, cu numele *Erotokritos*, iar poemul lui a fost publicat la Veneția, pentru prima dată în 1713. Versiunea greacă are două traduceri diferite în limba română. Prima, în proză a fost efectuată în Moldova de un traducător necunoscut și se păstrează în copii manuscrise: ms. 158 BAR din 1785 și ms. 145 BAR din 1800. Cea de a doua, în proză cu versuri, din Muntenia, i-a fost atribuită lui Alecu Văcărescu și se păstrează în mai multe copii manuscrise, cele mai importante fiind ms. 3454 BAR, ms. 43-

Cluj din 1787, ms. 1319 BAR din 1789. S-a constatat existența unor compilații între cele două versiuni, traducerea moldovenească avînd interpolate numeroase versuri din traducerea lui Alecu Văcărescu.

3. Scrierea lui Voltaire, *Histoire de Charles XII, roi de Suède*, a fost tradusă în română direct din limba franceză de clericul moldovean Gherasim, cu titlul *Istorie craiului Sfeziei Carol 12*, și se păstrează într-o copie autografă din 1792 la BCU Iasi, nr. IV-54, și în copii făcute de alți copişti: nr. 4619 BAR, din 1805 și nr. 81 Biblioteca Mănăstirii Putna, din 1821.

4. Drama lui Pietro Metastasio, *Achille in Sciro*, scrisă în limba italiană, a fost tradusă printr-un intermediar grecesc de boierul muntean Iordache Slătineanu și a fost publicată la Sibiu în 1797 cu titlul *Ahilefs la Schiro*. Analiza lingvistică a arătat că intermediarul grecesc nu este una din edițiile grecești ale poemului care circulau în epocă, aceasta făcîndu-se foarte probabil după un manuscris grecesc în circulație în Țările Române. Chiar dacă acesta nu a putut fi identificat cu exactitate, traducerea lui Slătineanu prezintă asemănări considerabile cu un manuscris cu autor necunoscut aflat la Arhivele Naționale de la Drobeta Turnu- Severin.

5. Scriitorul italian Giulio Cesare Croce della Lira a scris la sfîrșitul secolului al XVI-lea cartea *Le sottilissime astuzie di Bertoldo*. O versiune după un intermediar grecesc a fost tradusă în Moldova, păstrată în mai multe copii manuscrise chirilice, care au fost cercetate în cadrul acestui proiect. Bertoldo, în versiune prescurtată, a fost publicat în limba germană la Berlin, în 1778, cu titlul *Leben Bertoldo's, seines Sohnes Bertoldino, und seines Enkels Kakaseno*. Versiunea germană a fost tradusă în română de Ioan Molnar, cu titlul *Viața Lui Bertoldo și a lui Bertoldino, feciorul lui, dimpreună și a lui Cacasio, nepotul lui*, publicată la Sibiu, în 1799, aceasta nefacînd însă obiectul prezentului proiect.

6. Claude François Xavier Millot, a publicat în Franța în 1772 lucrarea *Elements d'histoire générale ancienne et moderne* tradusă cu titlul de *Istorie universală adecă de obște*, vol. 1, de Ioan Molnar, Buda, 1800. În urma analizei s-a constatat că traducerea lui Molnar a fost efectuată după versiunea germană a lucrării, *Universalhistorie alter, mittler und neuer Zeiten. Aus dem Französischen. Mit Zusätzen und Berichtigungen von Wilhelm Ernst Christiani*, apărută la Leipzig, 1777-1788, traducătorul român avînd însă în față și originalul francez din care împrumută adeseori neologisme de origine romanică.

Obiectivul 2 – realizat 100%;

În cazul textelor științifice (geografie, istorie), comparațiile textologice au vizat în general omisiunile și interpolările operate de traducătorul român și/sau de intermediar, după caz. S-a remarcat tendința constantă a traducătorilor de a folosi interpolări (de tip glosă) sau explicarea termenilor științifici noi pe care trebuiau să îi introducă în limbă prin definiții analitice, calcuri ori perifraze.

În privința textelor literare, s-a analizat apropierea sau îndepărtarea de original și din punct de vedere stilistic-imagistic, precum și capacitatea traducătorului de a reda bogăția de sentimente prezente în original. S-a observat și că, în cazul *Erotocritului*, nu se poate vorbi despre o traducere propriu-zisă, ci mai degrabă despre o reelaborare, intervențiile traducătorului fiind numeroase, atît prin omisiuni și rezumări cît, mai ales, prin introducerea a numeroase fragmente în care exprimă idei proprii sau prin modificarea acțiunii din original.

Analiza traductologică a textelor a permis și realizarea unui interesant capitol care prezintă elementele comune ce caracterizează aceste texte din punctul de vedere al abordării dificultăților de traducere de către cărturarii români.

Obiectivul 3 – realizat 100%;

S-a realizat analiza fiecărui text din cultura română din punct de vedere filologic și lingvistic. În unele cazuri a fost nevoie de o colaborare a cercetătorilor, în funcție de competențele acestora. Cercetătorii implicați în proiect au participat cu seriozitate la tema de cercetare, făcând o analiză culturală și lingvistică pentru a putea stabili importanța și relevanța fiecărui text. Fiecare dintre acestea reprezintă o contribuție la filologia românească, întrucât acest tip de studii nu a mai fost realizat în cultura și lingvistica română.

Toate informațiile obținute au fost coroborate în realizarea articolelor incluse în volumul colectiv, *Impulsul Iluminismului în traduceri românești din secolul al XVIII-lea*, de Eugenia Dima, Andrei Corbea-Hoisie (ed.), Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, Iași, 2014. Prin alegerea unei tematici variate, care include literatură, istorie și geografie, volumul proiectului scoate în evidență importanța și diversitatea influenței occidentale asupra culturii române, constituind un punct de plecare relevant pentru un studiu mai aprofundat al acestei relații, precum cel prevăzut inițial în proiectul prezentat Comisiei Europene.

Obiectivul 4 – realizat 100%

În urma deplasării la Biblioteca Academiei din București s-a transcris și apoi revizuit textul *Erotocritului*, versiunea lui Alecu Văcărescu, prin confruntarea directă cu ms. 1319 BAR (446 pagini de manuscris) în vederea realizării ediției. Glosarul *Erotocritului* a necesitat un efort deosebit, pe de o parte de selecție a cuvintelor și formelor consideratesemnificative din punct de vedere lingvistic și filologic, pe de altă parte de identificare a variantelor lor din text. În ediție au fost introduse și imagini din manuscrise care conțin miniaturi, 15 achiziționate de la Biblioteca Academiei și 48 obținute cu titlu de gratuitate de la Institutul de Lingvistică Sextil Pușcariu din Cluj. Lucrarea prezintă un interes deosebit și datorită numărului mare de versuri pe care îl conține și care, din cauza prezenței lor într-un vechi manuscris chirilic, nu au fost îndeajuns cunoscute de specialiștii în literatura română.

• **Vizite de lucru efectuate pe durata proiectului**

2012

- Austria: Österreichische Nationalbibliothek, Viena (Andrei Corbea-Hoisie, Magda Jeanrenaud)
- Grecia: Aristotles University Library, Salonic (Eugenia Dima, Alexandra Chiriac)

2013

- Austria: Österreichische Nationalbibliothek, Viena (Andrei Corbea Hoisie)
- Franța: Bibliothèque Nationale de France, Paris (Andrei Corbea Hoisie)
- Marea Britanie: British Library, Londra (Eugenia Dima, Gabriela E. Dima)
- Italia: Biblioteca Nazionale Roma, Biblioteca Marciana Venezia, Biblioteca Oliveriana Pesaro, Biblioteca dell'Università di Urbino, Biblioteca dell'Archiginnasio Bologna (Eugenia Dima, Gabriela E. Dima)

2014

- Italia: Biblioteca Nazionale, Bologna, Biblioteca Marciana, Venezia (Gabriela E. Dima)
- Marea Britanie: British Library, Londra (Eugenia Dima), Senate House Library, Londra (Gabriela E. Dima)
- Spania: Biblioteca Nacional, Madrid (Eugenia Dima, Gabriela E. Dima)

- **Posibilități de valorificare economică a rezultatelor obținute**

Având în vedere caracterul filologic al proiectului, rezultatele acestuia interesează în special mediul academic și cultural. O posibilă valoare economică ar putea fi dată de comercializarea celor două volume rezultate din proiect, ca și a cercetărilor viitoare ce le vor avea drept model sau punct de plecare.

REZUMATUL PROIECTULUI

Secolul al XVIII-lea, pînă de curînd aproape necercetat, a început să intre în sfera de interes a cercetătorilor, stabilindu-se direcțiile de dezvoltare și principalele caracteristici culturale ale acestuia. Dacă pînă atunci literatura se baza pe scrieri religioase, cronici și cronografe, în secolul al XVIII-lea a început, sub diverse influențe, un curent de traduceri laice mai ales din cultura occidentală, fără a se întrerupe efectuarea sistematică a traducerilor religioase și publicarea lor. Exponente ale culturilor moderne occidentale, influențate de Iluminism, traducerile au constituit un vehicul al culturii moderne, baza literaturii din această perioadă, care a determinat acumulările lingvistice, stilistice și ideologice ce au dus la modelarea limbii, la schimbarea gustului cărturarilor, pregătind apariția marilor scriitori români ai secolului al XIX-lea. În același timp atenția cărturarilor s-a îndreptat și către texte din domeniul științelor exacte, din domeniul juridico-administrativ sau din domeniul socio-umane precum istoria.

Puținele traduceri din secolul al XVIII-lea care au fost analizate sub toate aspectele au determinat concluzii în general judicioase, dar care, ca urmare a cantității restrînse a materialului lingvistic excerptat, nu au putut cuprinde exact, cu finețe, toate transformările lingvistice și raportul dintre normele vechii limbi literare stabilite mai ales prin literatura religioasă, și inovațiile lexicale, fonetice, morfologice, sintactice apărute ca urmare a pătrunderii limbii populare și a influenței limbilor de cultură prin intermediul textelor laice cu care au intrat în contact cărturarii vremii; elementele vechi și cele noi se aflau într-un raport de variație liberă, iar dimensiunile transformărilor pot fi evaluate cu precizie numai după parcurgerea unui număr cît mai mare de texte.

Avînd în vedere că literatura secolului al XVIII-lea se compune în majoritate din traduceri, proiectul a urmărit definirea impactului culturii europene occidentale din perioada iluministă asupra culturii române, evidențiat în unele traduceri din secolul al XVIII-lea. Am selectat așadar traduceri laice aparținînd mai multor stiluri, în funcție și de competențele membrilor echipei de cercetare, și anume 6 texte considerate reprezentative pentru circulația scrierilor occidentale în provinciile românești, analiza lor puțînd fi extrapolată la întregul fenomen. Este vorba despre lucrări din domeniul științelor exacte sau umaniste (două de istorie și una de geografie) și despre texte literare de tip roman popular (*Bertoldo*), roman cavaleresc (*Erotocrit*) sau teatru tragic (*Ahile la Sciro*). Aceste scrieri au fost traduse/prelucrate după originale sau prin intermediare (grecesc ori german) care constituiau textele vehiculare pentru traducerile din cele trei provincii românești, reprezentînd astfel o mostră semnificativă a activității culturale pe teritoriul român. Selecția a fost făcută avîndu-se în vedere și următoarele criterii: **scopul** pentru care au fost ele efectuate (dezvoltarea învățămîntului modern în limba română- scrieri de istorie și de geografie; creșterea interesului pentru teatru în vederea organizării primelor manifestări teatrale în limba română), **circulația** traducerilor prin copii manuscrise și deci influența exercitată de acestea asupra evoluției limbii române literare (*Bertoldo*, *Erotocrit*, *Gheografie noao*), **valoarea estetică** și influența textelor asupra evoluției limbajului artistic (*Erotocrit*). Ca urmare a faptului că traducerile au fost scrise cu caractere chirilice, unele rămînînd în manuscris, dificultatea parcurgerii acestora a presupus în mai multe cazuri o colaborare între specialiști.

Spre deosebire de alte cercetări ale traducerilor românești care s-au axat mai ales pe descrierea fiecărei traduceri românești, în acest proiect am schimbat unghiul de vedere pentru a sublinia integrarea culturii occidentale, și valorizarea ei în cultura română, pornind de la autorul occidental, de la contribuția acestuia în cultura de care aparține; s-au analizat sursele narative sau științifice ale fiecărei lucrări, circulația europeană și influența exercitată de un text, transpunerile în alte limbi, intervențiile în textul original în cadrul traducerilor succesive, care uneori au constituit un intermediar pentru traducerea românească, după care s-a trecut la analiza fiecărui text în cultura română din punct de vedere filologic, textologic, lingvistic. Faptul ca s-a pornit de la originalul străin și s-a analizat traseul unei lucrări până a ajuns în cultura română a dus la concluzii valoroase. De exemplu, cartea populară *Berotldo* care a cunoscut două traduceri diferite în limba română a avut trasee diferite: italiană-greacă-română (traducerea moldovenească) și italiană-franceză-germană (traducerea transilvană), ceea ce a determinat apariția unor diferențe textologice dar și de idei, în funcție de concepțiile despre lume, despre relațiile sociale sau interumane din țările respective. Romanul *Erotocrit* care a avut ca sursă narativă un roman cavaleresc medieval, a fost adaptat de către Kornaros la realitățile lumii grecești și a fost scris sub forma unui poem în versuri, în timp ce în versiunea lui Alecu Văcărescu majoritatea fragmentelor din Kornaros sînt transpuse în proză, iar versurile, mai ales de tip popular românesc, au rolul de a suplini dialogul (prin scrisori versificate) sau de a sublinia starea sufletească a personajului. Traducerea *Istoriei* lui Millot conține numeroase interpolări explicative prin care cărturarul român glosează unele neologisme introduse, explică unele noțiuni noi sau extinde textul-sursă prin explicații din domeniul lingvistic, dar și cultural; sînt prezentate mai multe tipuri de interpolări existente în traducerea românească. Față de textul original al lui Metastasio a cărui piesă *Achille in Sciro* este în întregime în versuri, traducerea lui Slătineanu, făcută prin intermediar grecesc versificat parțial, prezintă de asemenea numai unele pasaje versificate avînd rolul de a sublinia starea sufletească a unui personaj, pasaje adesea de mari dimensiuni care amplifică astfel textul originalului care conținea doar cîteva rînduri. În versurile referitoare la suferința lui Nearch este inclusă o poezie în care zbuciumul sufletesc al personajului este comparat cu frămîntarea și spaima unui corăbier surprins pe mare în mijlocul furtunii, acest motiv avînd o amplă circulație în poezia greco-fanariotă a epocii.

Manualul de geografie al lui Patrick Gordon a fost tradus de mai multe ori în franceză, iar apoi în italiană. După această versiune s-a realizat traducerea grecească, sursă a lucrării clericului Gherasim Putneanu, *Gheografie noao. Istoria lui Carol XII* a lui Voltaire a fost tradusă de arhimandritul Gherasim de la Mitropolia din Iași, ceea ce arată că iluminismul a influențat și oameni ai bisericii. Analiza lingvistică făcută diferit ca dimensiuni, în funcție de specificul fiecărui subiect, oferă date prețioase pentru însumarea unor realizări lingvistice în mare parte inedite.

Publicarea pentru prima dată a poemului *Erotocrit* în versiunea lui Alecu Văcărescu este importantă pentru textul de 446 de pagini de manuscris chirilic pus în circulație, pentru descoperirea a cca 1500 de versuri ale primului poet român modern de la care s-au păstrat foarte puține poezii, dar și pentru studiul filologic și lingvistic sau pentru glosarul ediției, la care se adaugă un mare număr de miniaturi color. Circulația manuscrisă a traducerii a fost cunoscută și apreciată în toate provinciile românești astfel încît au apărut forme contaminate: text în proză din versiunea moldovenească avînt interpolate versuri din traducerea lui Alecu Văcărescu. Pentru lucrarea respectivă au fost cercetate cele 19 manuscrise ale *Erotocritului* și au fost împărțite pe versiuni, la care s-au adăugat textele care conțineau contaminări între cele două traduceri.

Deoarece un inventar al traducerilor din perioada de început a modernizării limbii și culturii române conține peste două sute de traduceri laice, iar lucrarea de față a cercetat un număr limitat de texte, oferind o metodă de cercetare și un material inedit, credem că această realizare va constitui un impuls pentru inițierea altor lucrări, în diverse cadre organizatorice, avînd ca scop descrierea cît mai cuprinzătoare a activității cărturarilor români și a

trăsăturilor lingvistice care au determinat schimbarea normelor limbii vechi și alcătuirea normelor limbii literare moderne în a doua jumătate a secolului al XIX-lea.

The Impulse of the Enlightenment in some Romanian Translations in the 18th Century
- Project Abstract -

The 18th century has been very little investigated till recently when it has started to preoccupy researchers, so as to establish its development directions and its main cultural characteristics. If until that moment, literature had been based on religious writings, chronicles and chronographs, a new direction of laic translations from Western European literature started under various influences, without interrupting the systematic translation and publication of religious writings. Representatives of the Western modern cultures, influenced by Enlightenment, translations constituted a vehicle of modern culture and the basis of literature during that period, that triggered the linguistic, stylistic and ideological accumulations which led to a new language shape, to a change in the scholars' interests, preparing the ground for the great Romanian writers of the 19th century. At the same time, the attention of scholars was directed towards texts from the fields of sciences, law and administration or humanities such as history.

The few 18th century translations we analysed under all aspects led mainly to pertinent conclusions. However, because of the reduced quantity of the excerpted linguistic material, they could not precisely and in detail embrace all the linguistic changes or the relationship between the prescriptions of the old literary language established especially through religious literature and the lexical, phonetic, morphologic and syntactic innovations that appeared as a consequence of the penetration of the popular language and of the influences from culture languages through laic texts that reached the intellectuals of the time. Old elements and new ones were in a free variation relationship and the real dimensions of the changes can be precisely evaluated only through the analysis of a larger number of texts.

Taking into account that the literature of the 18th century was mainly formed of translations, the project intended to define the impact of Western European culture from the Enlightenment period upon the Romanian culture, as resulting from a small number of translations in the 18th century. We have therefore selected laic translations belonging to different styles, taking into account the competences of the research team members, identifying 6 texts considered to be representatives for the circulation of western writings in the Romanian provinces so that to be able to extrapolate their analysis to the entire phenomenon. These are works in the fields of sciences or humanities (a geography book and two histories) and literary texts of various types: popular novel (*Bertoldo*), chivalry novel (*Erotokritos*) or tragic drama (*Achilles in Sciro*). These writings were translated / elaborated from the originals or through intermediaries (Greek or German) that represented vehicular texts for the translations in the three Romanian provinces, thus representing a significant sample of the cultural activity on the Romanian territory. The selection was made having in view the following criteria as well: the **purpose** to which they were carried out (the development of modern education in Romanian for the history and geography writings, an increase in the interest for theatre in view of organizing the first theatrical performances in Romanian), the **circulation** of the translations through manuscript copies and therefore the influence they had on the evolution of the Romanian literary language (*Bertoldo*, *Erotocrit*, *Gheografie noao*), the **aesthetic value** and the influence of the texts on the evolution of the artistic language (*Erotocrit*). As a consequence of the fact that all these translations were written in Cyrillic letters, some remaining in manuscript form, the difficulty of their study required on several occasions collaboration between specialists.

Unlike other researches of the Romanian translations, that have mainly focused on the description of each Romanian translation, the current project changed the viewpoint in order to underline the integration of the Western culture and its valorisation by the Romanian culture, starting from the Western author and his contribution to the culture he belongs to. Thus, firstly we analysed the narrative or scientific sources of each work, its European circulation and its influence, its translations into other languages, the interventions in the original text in successive translations that sometimes represented the intermediary for the Romanian translation. Afterwards we analysed each text in the framework of the Romanian culture and from a philological, textual and linguistic viewpoint. The fact that we started from the foreign original and followed the trail of a work until it reached the Romanian culture led to valuable conclusions. For instance, the popular novel of Bertoldo, that had two different translations into Romanian, had different paths: Italian – Greek – Romanian (the Moldavian translation) and Italian – French – German (the Transylvanian translation). This had as a result the existence of textual but also conceptual differences, according to the perceptions on the world, on social or interpersonal relations in the respective countries. The novel of Erotokritos, that has as a narrative source a medieval chivalry novel, was adapted by Kornaros to the realities of the Greek world and was written in poem form in verses. In the version by Alecu Văcărescu, most of Kornaros' text is transposed in prose, while the verses, mainly of Romanian popular type, have the role to substitute the dialogue (through versified letters) or to underline the state of mind of the character. The translation of Millot's *History* includes numerous explanatory interpolations used by the Romanian scholar to detail the meaning of the loan words he introduces, to clarify new notions or to expand the source-text through linguistic but also cultural details. We presented several types of interpolations in the Romanian translation. With respect to the original text by Metastasio, whose play *Achille in Sciro* is entirely versified, the translation by Iordache Slătineanu, from a partially versified Greek intermediary, also presents only some versified fragments, having the role to underline the state of mind of a character. Sometimes these fragments, often of considerable dimensions, amplify the text of the original that only included a few lines. For instance, the verses regarding the suffering of Nearco, include a poem in which the inner torment of the character is compared with the pain and fear of a sailor surprised at sea by the storm, this motif being widely circulated by the Greek-Phanariot poetry of that age.

Patrick Gordon's geography schoolbook was translated several times into French and then to Italian. This version was at the basis of the Greek translation, direct source of the work by Gherasim Putneanu, *Gheografie noao*. Voltaire's *History of Charles XII* was translated by the high clergyman Gherasim from the Iasi Metropolitanate, showing that the Enlightenment also influenced the Church.

The linguistic analysis of different dimensions according to the specificity of each subject offers precious data to assemble mainly unknown linguistic accomplishments.

The publication for the first time of Alecu Văcărescu's version of the poem *Erotocrit* is important as it makes known 446 pages of Cyrillic manuscript, it unveils approximately 1500 verses of the first Romanian modern poet of which very few poems have been preserved and it includes a philological and linguistic study as well as a glossary, together with a large number of colour miniatures. The manuscript circulation of the translation was known and appreciated in all the Romanian provinces, so that there appeared contaminated forms: a prose text of the Moldavian verses had interpolated verses from Alecu Văcărescu's translation. In order to accomplish this study, all the 19 manuscripts of the *Erotocrit* were examined and classified into versions, then adding the texts that included contaminations between the two translations.

As the inventory of the translations in the period from the beginning of the modernisation of the Romanian language and culture includes over two hundred laic translations and the current project only investigated a small

number of text, providing a research method and an interesting new material, we think this project will constitute an impulse for initiating other works within different organisational frameworks, with the purpose to describe as broad as possible the activity of the Romanian scholars and the linguistic features that determined the change of the old language norms and the formation of modern literary language prescription in the second half of the 19th century.

Anexa 1 – RFA

Indicatori finali de realizare a proiectului

Nr. crt.	Denumirea indicatorilor	UM
1	Investiții noi în infrastructura CDI	0
2	Gradul mediu de utilizare a echipamentelor CDI	77.5 %
3	Număr de entități susținute pentru creșterea capacității de ofertare a serviciilor de experiment	Nr. 0
4	Număr de reviste finanțate, din care: - Co-editate internațional - Indexate ISI - Incluse în alte baze de date internaționale recunoscute	Nr. 0
5	Cărți, atlase, dicționare și alte produse cu caracter științific publicate anual, în țară și în străinătate	Nr. 23
6	Număr de conferințe organizate, din care internaționale	Nr. 0
7	Număr de expoziții finanțate	Nr. 0
8	Valoarea investiției în infrastructură și servicii de comunicații	0
9	Ponderea cercetătorilor care au acces la resursele de informare științifică on-line	100 %
10	Număr de reviste dedicate popularizării științei	Nr. 0
11	Număr de proiecte de comunicare știință-societate	Nr. 0
12	Număr de proiecte de studii prospective	Nr. 0
13	Număr de proiecte de pregătire a unor participări la programe internaționale	Nr. 3
14	Număr de participări în proiecte internaționale	Nr. 1
15	Valoarea apelurilor tematice comune lansate	0

DIRECTOR PROIECT,

Prof.dr. Andrei CORBEA-HOIȘIE

^a Se va scrie titlul proiectului ca în Contract

^b Se va scrie numele și prenumele Reprezentantului legal al contractorului (conducătorul de proiect)

^c Se va scrie numele și prenumele Directorului de proiect